

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця**

***III ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ, БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
І СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА»***

12 березня 2026 року

Збірник наукових праць

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
(Харків, Україна)
Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»
(Харків, Україна)
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
(Харків, Україна)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
(Харків, Україна)
Харківська державна академія фізичної культури
(Харків, Україна)
Державний біотехнологічний університет
(Харків, Україна)
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
(Київ, Україна)
Луцький національний технічний університет
(Луцьк, Україна)
Національний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
(Львів, Україна)
Технічний центр «ВаріУс»
(Дніпро, Україна)

Збірник наукових праць

III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ, БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ І СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА

м. Харків, 12 березня 2026 року

**Харків
2026**

УДК [796+614+338](063.034)

Ф50

Фізичне виховання, безпека життєдіяльності і сучасні технології виробництва : збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції (електронне видання), 12 березня 2026 року / за заг. ред. А. А. Івашури. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2026. 284 с.

*Рекомендовано до видання рішенням вченої ради
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.
(протокол № 4 від 26.03.2026 р.)*

Редакційна колегія:

Єрмоленко О.А. – к.е.н., доц., декан факультету підготовки іноземних громадян, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Івашура А.А. – к.с-г.н., доцент, завідувач кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Новіков Ф.В. – д.т.н., професор, професор кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Рядова Л.О. – к.фіз.вих., доцент кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Протасенко О.Ф. – к.т.н., доцент, доцент кафедри дорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Мікртічан О.А. – д.п.н., доцент, професор кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Михайлова Є.О. – к.т.н., доцент, доцент кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Помещикова І.П. – к.фіз.вих., доцент, завідувача кафедри спортивних та рухливих ігор, ХДАФ, Україна.

Баканова О.Ф. – к.фіз.вих., доцент, завідувача кафедри фізичного виховання, спорту та реабілітації НАУ «ХАІ», Україна.

Дудко М.В. – к.фіз.вих., доцент, завідувач кафедри фізичного виховання Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана, Україна.

Собко І.М. – к.фіз.вих., доцент кафедри олімпійського і професійного спорту, спортивних ігор та туризму, ХНПУ ім. Г. С. Сковороди.

Кравченко О.С. – старший викладач кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна. **Відповідальний секретар.**

Збірник містить матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Фізичне виховання, безпека життєдіяльності і сучасні технології виробництва». У наукових працях висвітлено актуальні проблеми та розвиток фізичного виховання молоді, представлена методологія, конструктивні міждисциплінарні підходи, сучасні технології й можливі моделі підвищення ефективності концепції здорового способу життя, спортивних заходів, безпеки людини і довкілля в сучасних умовах, розглянуті актуальні питання сучасних технологій виробництва та надання послуг.

Матеріали конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та освітньому процесі закладів вищої освіти.

© Колектив авторів, 2026
© ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2026

ЗМІСТ

I. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ФІЗКУЛЬТУРНООЗДОРОВЧІЙ ТА СПОРТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Баканова О. Ф. МЕТОДОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ВЕЛИКОМУ ТЕНІСІ.....	10
Гуліч І. Г. ТРЕНУВАЛЬНІ ПІДХОДИ І ЗАСОБИ ПІДГОТОВКИ СТРІЛЬЦІВ З ЛУКА: ОГЛЯД СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	16
Гущин В. М., Корчагін М. В. СУЧАСНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ.....	21
Золотухін О. О. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ УМОВ НА ПІДГОТОВКУ СПОРТСМЕНІВ В ФУТБОЛІ.....	23
Корягін В. М. КЛЮЧОВІ СКЛАДОВІ ФІЗИЧНОЇ Й ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ МОЛОДИХ АТЛЕТІВ.....	28
Кошчура А. В. ВПЛИВ ОЗДОРОВЧОЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ НА ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ СТРЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ.....	30
Пегусова Л. А., Сахневич О. В., Пономаренко С. І. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІЙ ТА СПОРТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	33
Польовий С. В. ПОЄДНАННЯ АЕРОБНИХ ТА СИЛОВИХ НАВАНТАЖЕНЬ У СИСТЕМІ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ОСІБ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ АМАТОРСЬКИМ СПОРТОМ.....	36
Помещикова І.П., Калугін І. Г. ПЕРЕДАЧА М'ЯЧА У БАСКЕТБОЛІ ЯК ОДИН ІЗ ЕЛЕМЕНТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ АТАКИ...	40
Потапович С. О. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІЙ ТА СПОРТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	43
Рубан А. А. ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ПРОГРАМ У БОРОТЬБИ З МАЛОРУХОМИМ СПОСОБОМ ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ.....	45
Рядова Л.О. ДОПОВНЕНА РЕАЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ВАЖКІЙ АТЛЕТИЦІ.....	47
Стерін В. М., Стерін М. Б. СУЧАСНІ ТРЕНУВАЛЬНІ ПІДХОДИ ТА ЗАСОБИ ПІДГОТОВКИ БАДМІНТОНІСТІВ З ВАДАМИ СЛУХУ: ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ.....	52
Темченко В. О., Акінін Л. А., Груцяк Н. Б. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	56

УДК 796.332:316.334.3

Золотухін О. О.
викладач кафедри
здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ УМОВ НА ПІДГОТОВКУ СПОРТСМЕНІВ В ФУТБОЛІ

Сучасний розвиток футболу як масового та професійного виду спорту відбувається в умовах суттєвих соціально-політичних трансформацій, які безпосередньо впливають на систему підготовки спортсменів. Соціально-політичні чинники визначають рівень державної підтримки спорту, доступність матеріально-технічної бази, умови організації тренувального процесу, а також можливості участі спортсменів у змагальній діяльності на національному й міжнародному рівнях.

В умовах політичної нестабільності, соціально-економічних криз, військових конфліктів та вимушеної міграції населення змінюються традиційні підходи до підготовки футболістів, що вимагає адаптації тренувальних програм, психологічної підтримки спортсменів і пошуку нових організаційних рішень. Особливої актуальності набуває питання збереження безперервності спортивної підготовки, формування мотивації та забезпечення конкурентоспроможності футболістів за складних соціально-політичних умов.

У зв'язку з цим дослідження впливу соціально-політичних умов на підготовку спортсменів у футболі є актуальним науковим завданням, що має важливе теоретичне та практичне значення для вдосконалення системи спортивної підготовки та розвитку футболу в сучасному суспільстві.

У наукових працях вітчизняних і зарубіжних авторів наголошується на визначальній ролі соціально-політичних умов у формуванні та функціонуванні системи спортивної підготовки. За результатами досліджень Р. Сушко, соціально-політичні умови в державі належать до основних напрямів, які безпосередньо визначають особливості організації, змістове наповнення та ефективність підготовки спортсменів, зокрема в системі дитячо-юнацького спорту [6]. За умов суспільної стабільності тренувальний процес функціонує в усталеному режимі, характеризується чіткою структурою фінансового забезпечення, налагодженою організацією навчально-тренувальної діяльності, регулярною участю спортсменів у змаганнях різного рівня та достатнім рівнем інфраструктурної підтримки. У таких умовах тренерсько-викладацький склад і спортсмени мають можливість повноцінно користуватися матеріально-технічною базою, отримувати медичний супровід і доступ до освітніх програм, що загалом сприяє створенню оптимального середовища для всебічного та гармонійного розвитку юних спортсменів.

За твердженням В. Соловйова, у кризових соціально-політичних умовах, спричинених військовими конфліктами, політичною нестабільністю,

економічним спадам або масштабними міграційними процесами, система спортивної підготовки зазнає істотних трансформацій і втрат [5]. Передусім відбувається повна або часткова втрата фінансового забезпечення спортивних установ, зменшується доступ до належної матеріально-технічної та тренувальної бази, обмежуються можливості участі спортсменів у змагальній діяльності, а також суттєво посилюється психологічне навантаження на дітей і тренерський персонал [5].

Показовим прикладом є поточна ситуація в Україні, де внаслідок воєнних дій значна частина спортивних об'єктів зазнала руйнувань або тимчасово припинила функціонування, істотна кількість спортсменів була змушена змінити місце проживання, а тренерські кадри адаптують навчально-тренувальний процес до дистанційних або модифікованих форматів. За таких обставин виникає потреба у впровадженні гнучких підходів до організації підготовки, зокрема застосуванні індивідуалізованих програм тренування, використанні цифрових і онлайн-засобів, а також включенні психоемоційної підтримки як складової тренувального процесу.

Водночас зазначені умови сприяють появі та розвитку нових форм і методів роботи, серед яких доцільно виокремити: залучення міжнародної підтримки та участь спортсменів у тренувальних зборах за кордоном; посилення ролі тренера як наставника та фахівця з психологічного супроводу; перенесення акценту на загальну фізичну підготовку в умовах обмежених можливостей для спеціалізованих тренувань; формування в спортсменів ціннісних орієнтацій, спрямованих на взаємопідтримку, психологічну стійкість і саморегуляцію [5].

Дослідження І. Приходько та співавторів розширюють розуміння проблеми, вказуючи на те, що воєнна агресія спричинила не лише фізичне руйнування спортивної інфраструктури, а й глибоку деформацію «соціальної тканини» спорту. Автори наголошують, що масова міграція атлетів та тренерського складу призвела до вичерпання людського ресурсу, що стає критичним бар'єром для відтворення системи підготовки резерву в професійному футболі [3].

Як зазначають І. Собко, В. Адамчук та співавтори у своєму аналітичному огляді, сучасна спортивна інфраструктура України перебуває під критичним тиском соціально-політичних викликів, спричинених воєнною агресією [7]. Автори показують, що попри значні руйнування матеріально-технічної бази, зараз формується новий вектор розвитку, заснований на залученні інвестицій, цифровізації управління об'єктами та впровадженні інноваційних технологій енергоефективності. Згідно з їхніми висновками, перспективи підготовки футболістів високого класу в Україні безпосередньо залежатимуть від реалізації стратегії «розумного відновлення» (smart recovery), яка передбачає створення багатофункціональних спортивних кластерів, здатних функціонувати навіть у нестабільних безпекових умовах [7].

Згідно з висновками О. Дубровського та С. Гіріча, сучасний стан українського футболу характеризується «системною трансформацією», де на зміну усталеним методам приходять адаптивні стратегії виживання клубів. Вчені акцентують увагу на тому, що за умов економічної кризи та безпекових загроз,

ефективність підготовки спортсменів тепер безпосередньо залежить від здатності менеджменту забезпечувати «мобільність» тренувального процесу та інтегруватися в міжнародні волонтерські та донорські програми [2].

Окрему увагу соціально-політичному аспекту приділяють Л. Бережна та Н. Латиш, які розглядають спорт як інструмент «стійкості» (resilience). Вони стверджують, що політичні рішення щодо ізоляції агресора на міжнародній арені та реформування вітчизняного законодавства в умовах війни створюють новий правовий і мотиваційний контекст для підготовки футболістів, де спорт стає формою дипломатії та національного самоствердження [1].

Для глибшого розуміння деформацій, яких зазнає футбольна галузь під час криз, доцільно порівняти їх із моделями функціонування спорту в стабільному соціополітичному середовищі. Релевантним прикладом такої системності є досвід країн, що розвиваються у стані відносного спокою, де державні інституції мають змогу реалізовувати довгострокові стратегії.

За даними І. Собко, О. Сірого, К. Гулізаде в Азербайджані в умовах мирного розвитку підготовка спортсменів здійснюється за активної державної підтримки через впровадження довгострокових стратегічних програм, що ґрунтуються на стабільному фінансуванні, оновленні спортивної інфраструктури та системному розвитку кадрового потенціалу. За таких обставин спортивна галузь розглядається як одна з пріоритетних сфер виховання підростаючого покоління, що сприяє формуванню національної ідентичності молоді та зміцненню соціальної згуртованості суспільства [4]. Автори зазначають, що у період суспільної стабільності процес спортивної підготовки відбувається в передбачуваному соціальному середовищі, яке забезпечує безперервне функціонування спортивних установ, наступність навчально-тренувальних програм, регулярну участь спортсменів у змагальній діяльності, а також умови для професійного зростання й підвищення кваліфікації тренерського персоналу. В той же час аналіз авторів свідчить, що попри кардинально різні соціально-політичні умови, рівень підготовки українських футболістів залишається високим і цілком конкурентоспроможним на міжнародній арені. Навіть без аналогічного рівня стабільного державного протекціонізму, притаманного Азербайджану, українська система футбольної освіти демонструє значну внутрішню стійкість, що зумовлено високою кваліфікацією тренерського складу та адаптивністю методик, які дозволяють підтримувати якість підготовки резерву на рівні, що не поступається країнам із мирним і прогнозованим розвитком [4].

У періоди соціально-політичної дестабілізації, зумовленої воєнними діями, політичними протистояннями, суспільними кризами або економічними труднощами, усталена система підготовки спортсменів зазнає суттєвих порушень. У таких умовах нерідко виникають вимушені переміщення тренерського складу та спортсменів, спостерігається нестача матеріально-технічного забезпечення, посилюється психоемоційне виснаження учасників навчально-тренувального процесу, а також виникають збої в організації змагальної діяльності та процедур сертифікації. За цих обставин результативність спортивної підготовки значною мірою визначається рівнем

адаптивності, гнучкості й інноваційного потенціалу тренерів та організаторів, здатних оперативно реагувати на зміну умов функціонування спортивної сфери [6].

Здатність спортивної системи пристосовуватися до змінних умов функціонування слід розглядати не лише як механізм оперативного реагування, а й як важливий показник її стійкості та життєздатності. Така адаптивність реалізується через запровадження альтернативних форматів тренувальної діяльності (дистанційні та змішані заняття, модульні програми), посилення значущості індивідуалізованих планів підготовки, розширення спектра психологічного супроводу спортсменів, залучення волонтерських ресурсів і міжнародних партнерських ініціатив, а також переорієнтацію тренувального процесу на розвиток загальної фізичної, морально-вольової та адаптивної підготовленості [7].

Важливість зазначених адаптивних заходів є надзвичайно високою, оскільки вони дають змогу не лише забезпечити безперервність спортивної підготовки, але й підтримати дітей у складних життєвих обставинах, формуючи в них відчуття стабільності, командної єдності, поступального розвитку та наявності чіткої мети. Особливої актуальності це набуває у сфері дитячо-юнацького спорту, де забезпечення психологічної безпеки та емоційної підтримки має не менше значення, ніж адекватне фізичне навантаження.

Сучасний науковий дискурс підтверджує, що соціально-політичні умови є не просто зовнішнім фоном, а структурним чинником футбольної галузі. Якщо стабільне середовище забезпечує гармонійний розвиток через системність та фінансову прогнозованість, то умови військово-політичної нестабільності вимагають радикального перегляду підходів до підготовки, від відновлення інфраструктури до психологічної реабілітації учасників спортивного руху. Соціально-політичні умови слід розглядати не лише як зовнішній контекст функціонування спортивної сфери, а як активний і динамічний чинник, що безпосередньо визначає темпи розвитку, змістове наповнення, цільові орієнтири та інструментарій спортивної підготовки. Результативність формування та вдосконалення спортсменів за таких обставин значною мірою зумовлюється узгодженістю та комплексністю реакції всієї системи спорту, від стратегічних рішень державної політики у сфері фізичної культури і спорту до практичної діяльності окремого тренера, який безпосередньо працює з дітьми та молоддю.

Особливу роль у цьому процесі відіграє здатність фахівців своєчасно адаптувати тренувальний процес до мінливих умов, забезпечити безперервність навчання, підтримати мотивацію спортсменів і створити безпечне психоемоційне середовище навіть у кризових ситуаціях. Саме така багаторівнева, гнучка й людиноцентрична модель спортивної підготовки дозволяє не лише мінімізувати негативний вплив соціально-політичних викликів, але й зберегти потенціал розвитку спорту, забезпечуючи сталість підготовки спортсменів і формування особистісної та професійної зрілості.

Список використаної літератури

1. Бережна Л., Латиш Н. Спорт як чинник м'якої сили та національної ідентичності в умовах зовнішньої агресії. *Політичні дослідження*. 2025. Вип. 2. С. 88–95.
2. Дубровський О., Гіріч С. Адаптивне управління футбольними клубами в умовах економічної та політичної кризи. *Економіка та менеджмент спорту*. 2025. Вип. 1. С. 14–20.
3. Приходько І., Борисова О., Шинкарук В. Трансформація спортивної підготовки в умовах глобальних соціальних викликів. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2024 Вип. 3. С. 22–29.
4. Собко І., Сірий О., Гулізаде К. Характеристика показників фізичної та технічної підготовленості юних футболістів України та Азербайджану в умовах кризового та мирного розвитку. *Physical culture and sport: scientific perspective*. 2025. Вип. 3, С. 128–136. <https://doi.org/10.31891/pcs.2025.3.15>.
5. Соловйов В. Вплив воєнно-політичної нестабільності на систему підготовки футбольних резервів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2025. Вип. 1 (182). С. 45–51.
6. Сушко Р. Соціально-політичні чинники розвитку дитячо-юнацького спорту в Україні. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2018. Вип. 2. С. 112–118.
7. Sobko I, Adamchuk V, Hrynchenko I, Bursala T. Current status and prospects for the development of Ukraine's sports infrastructure: an analytical review. *Health technologies*. 2025. Вип. 3(1). С. 36–44. <https://doi.org/10.58962/HT.2025.3.1.36-44>.